

S2E6. Blomsten og bien, bananen og kondomet

"Udsendelsen i dag skal handle om sex."

"Den seksuelle lystfølelse eller kønsdriften, det er noget medfødt, og det findes hos alle dyrearter."

"Selv de dumme dyr kan finde ud af at bolle."

Mette: Ja, sådan lød det, da Danmarks Radio formidlede viden om sex i 1992 i det ret så legendariske program Body Bio. Og grunden til, at jeg afspiller det for dig, det er, at vi i den her episode af Sexhundredetallet skal tale om, hvordan vi gennem tiden har undervist i sex. Der er ikke nogen tvivl om, at seksualundervisningen i folkeskolen har ændret sig markant over de sidste hundrede år. I dag står der blandt andet om digitale grænser, samtykke, krop og køn på skoleskemaet. Da jeg gik i folkeskole, så var det noget med at køre undervisningen hjem med en dildo og et kondom og måske en dvd med Lis og Per, der havde sex for første gang, hvis man var rigtig heldig. Så den her episode af Sexhundredetallet er altså dedikeret til alle os, der fik en rimelig mangelfuld seksualundervisning. Vi prøver at rette op på skaden i denne her time, hvor vi tager på en rejse i seksualundervisningens historie. Mit navn er Mette Byriel-Thygesen. Jeg er kulturhistoriker med speciale i køn, krop og seksualitet. Velkommen til.

Ja, og med os i dag har vi altså Morten Emmerik Wøldike. Du er sociolog med speciale i seksualitet og kønsforskning. Og så arbejder du som teamleder for køn og Ligestilling hos Institut for Menneskerettigheder. Man må sige, at du har beskæftiget dig en hel del med seksualundervisning i dit arbejdsliv. Og så har du jo også selv haft seksualundervisning på et tidspunkt i din egen skoletid, for det har jo været obligatorisk de sidste 50 år. Kan vi starte med, hvad kan du egentlig huske fra din egen seksualundervisning?

Morten: Ja, hvad kan jeg huske? Jeg kan huske sådan noget, der handlede meget om at vise, hvordan kroppen fungerer, og at fortælle om kønsorganerne og sådan noget med at bruge kondom. Jeg har arbejdet så meget med seksualoplysning, at jeg har set det så mange gange i forbindelse med det, så jeg kan næsten efterhånden ikke huske det. Men jeg kan i hvert fald huske det der med at få vist kondomet, man ruller på en attrap af en eller anden type. Om det var en plastik eller hvad var det, kan jeg ikke huske. Eller en gulerod, som man nævner så tit. Det kan jeg huske. Men det er i hvert fald

det dér meget funktionelle, "hvordan gør du?" Og det vigtigste var det med prævention og ikke alt det andet, som også er en del af seksualiteten, som var en del af det.

Mette: Og med mig her i studiet i dag har jeg også min medvært Louise. Du er jo lidt yngre end Morten og jeg, så det er måske lidt kortere tid siden, du har haft seksualundervisning. Var din seksualundervisning meget bedre end den, mig og Morten har fået?

Louise: Ja, det er kortere tid siden, jeg har haft seksualundervisning, men jeg kan huske mindre, end du kan. Jeg kan stå nærmest og blive helt i tvivl... Det har jeg jo haft, for det har jo været et obligatorisk fag. Men jeg kan faktisk ikke huske noget. Jeg kan ikke huske, det var noget, der blev gjort noget ud af. Og det er også sådan, når jeg har reflekteret over det som voksen og talt med mine veninder om dengang, vi skulle til at finde ud af det her med at have sex og sådan noget - altså, der er virkelig mange af os, der kan blive helt i tvivl om, om vores grænser er blevet overskredet, og hvad er vi gået ind til dengang? Jeg tror bare, vi manglede sådan et sprog for både begær, men også vores grænser. Så det tror jeg godt kan være bagsiden af, at vi ikke har haft særligt meget undervisning i det. At vi skulle selv finde ud af det hele på en eller anden måde. Og jeg ville gerne lige finde ud af, om det bare er mig, der har utroligt dårlig hukommelse, eller om det generelt er sådan, at vi kan huske utroligt lidt fra vores seksualundervisning. Så jeg tog til Islands Brygge i København og stillede nogle unge mennesker på min egen alder sådan nogle spørgsmål om, hvad de kan huske fra deres seksualundervisning. Og jeg vil gerne lige afspille et klip for jer her:

Kvinde 1: Uha, det er ikke særligt meget, jeg kan huske af det, faktisk.

Kvinde 2: Nej, det er det samme hos mig, tror jeg. Jeg tror, der var noget med at putte nogle kondomer på nogle bananer. Men det tror jeg, det er det. Og så sådan nogle videoer, hvor de viste lidt nogle animationer, tror jeg. Men det er ikke meget, jeg husker, hvis jeg skal være ærlig.

Mand 1: Vi skulle putte kondom på en banan. Det husker jeg meget tydeligt.

Mand 2: Ja, jeg husker også meget, at det havde meget med prævention at gøre i hvert fald. Ja, kondomer i hvert fald. Det er primært det, jeg husker. Ikke så meget andet, faktisk.

Kvinde 3: Jeg kan huske, der kom en kasse op med nogle kondomer i og en flamin-gopik til penis og sådan nogle brochurer, hvor man kunne læse lidt forskelligt. Men det var ikke rigtig noget, lærerne underviste så meget om, føler jeg. Det var mere bare sådan, "Her er der en kasse. Kig i den." Ja, det er nok det, jeg mest kan huske.

Kvinde 4: Ikke særligt meget, faktisk, synes jeg. Jeg kan huske, at det tit var en lille smule akavet, fordi alle drengene syntes, det er rigtig sjovt.

Kvinde 5: Ja, altså jeg husker det også mest, som om - i hvert fald til pigerne - at det var sådan noget, der handlede rigtig meget om menstruation og menstruationscyklus. Ja, det var egentlig det omfang, det blev til. Og så var det nemlig sådan lidt med en ironisk distance, som jeg husker det egentlig.

Kvinde 4: Ja, og så var det tit aflyst. Aflyste timer i min folkeskole i hvert fald.

Louise: Hvad tænker du om det?

Kvinde 4: Jeg synes da, det er ærgerligt. Altså, nu har jeg heldigvis en mor, som er jordemoder, og som hjalp mig med rigtig mange af sådan nogle spørgsmål, hvis der var noget, jeg var i tvivl om. Men jeg vil sige, det er ikke noget, jeg sådan har lært i folkeskolen, hvis der har været noget, jeg har været i tvivl om. Og det var heller ikke noget, man på det tidspunkt bare lige googlede på internettet.

Kvinde 3: Jeg synes også hurtigt, man fik indtrykket af - fordi jeg ved ikke, om det er normalt, at der er en lærer, der specificerer sig i ligesom at tage den seksualundervisning og gå op i den. Så det virkede lidt som sådan et lod, der faldt bare på en tilfældig. Og det gjorde måske også, at nogle af lærerne heller ikke var så superengagerede i, "Okay, det her er faktisk noget, vi går op i, og som virkelig er vigtigt, en vigtig del af undervisningen." Og det synes jeg egentlig godt kan være lidt ærgerligt nu, når man reflekterer over det.

Mette: Ja, det var altså en gruppe unge mennesker allesammen i deres 20'ere, som vi hørte her. Og det var dem, du mødte på Bryggen i København, Louise. Morten, hvad er dine umiddelbare indtryk, når du hører det her?

Morten: Der vil jeg sige, at det kommer ikke bag på mig på nogen måde. Altså, det tror jeg også, jeg ville kunne gætte mig til, hvis jeg blev spurgt om, hvad unge ville sige. Altså, selve undervisningsdelen, hvad fokuserer det på? Jamen, det jeg hører er, at det er det meget tekniske og praktiske. Hvordan gør man? Og med særlig fokus på at undgå graviditet, undgå seks sygdomme, altså prævention. At det tit er aflyst, og at det er utrygge eller måske lærere, som ikke er vant til, og som i virkeligheden måske heller ikke har lyst til at undervise i det. At det er den type erfaringer, som unge har. Det viser undersøgelser også. Altså, at hele det der med, hvad er sex overhovedet? Hvad er flirt overhovedet? Altså alt det, der går før og i virkeligheden også bagefter, man har haft sex. Og skal bruge prævention.

Og hvad når det går galt, eller hvad når der er udfordringer, hvad når det er svært? Altså, alt det der er jo udeladt. Og så i øvrigt også det der med, at vi er forskellige og mangfoldige og har forskellige seksualiteter og identiteter og så videre. Og det er måske ikke så specificeret det her, men det er i hvert fald det, vi også ved fra undersøgelser, at den er ikke så inkluderende, den undervisning, der er. Det handler meget om fokus på mand og kvinde og at undgå graviditet, altså binært, heteroseksuelt, ciskønnet, og ikke hvad man ellers kunne have af lyster eller begær efter køn, som er inkluderet i undervisning. Altså, det bliver ikke en del af det undervisningsrum og er på den måde jo udelukket, kan man sige.

Louise: Så det er ikke bare, fordi jeg har dårlig hukommelse? Altså, det var ikke en del af seksualundervisningen, da jeg gik i folkeskole?

Morten: Nej. Og det ved vi jo også fra nye undersøgelser, at det er svært med undervisningen, og at det kan være svært for lærerne at undervise det. De får ikke så mange redskaber til det. Der bliver ikke undervist i det systematisk, og det falder oftest hen på den, der måske af en eller anden grund har en ildsjæl eller har en uddannelse eller kender en, der har en uddannelse inden for det område, og så tager det op. Og det er ikke sådan noget, man har lyst til, og som der er en faglig stolthed omkring fra skolens side.

Louise: Ja. Jeg vil lige tilføje til dit spørgsmål før, Mette, at det der med prævention har alligevel sat sig fast, for jeg har altid troet, man kunne blive gravid af at sætte sig på et toiletbræt. Den har på en eller anden måde feset ind. Jeg har virkelig troet, at man kunne blive gravid meget, meget, meget hurtigt.

Morten: Og det er måske også en vigtig pointe, det der med at det, man underviser, kan typisk være det, der er allermest nødvendigt, og det der er allervigtigst. Og i de pressede øjeblikke, hvor man måske også har svært ved som underviser eller som lærer at gøre det, så er det det mest nødvendige, man prioriterer. Og så er det i hvert fald vigtigt, at du ikke bliver smittet, eller at du ikke bliver syg, eller at du ikke bliver gravid. Og det sammen med at det er vigtigt, at du ikke laver grænseoverskridelser mod andre. Så det er den der negative undervisning, som handler om at undgå, at ulykken sker. Om det er det ene eller det andet. Og det er jo ærgerligt, når undervisningen ikke er bred og har mange perspektiver og er bredt anlagt i skolen, hvor man kan snakke om alt det, der går forud og efter og op til og så videre.

Mette: Ja, vi skal tage et lille smut tilbage i tid. Og vi har for overskuelighedens skyld valgt at bygge programmet op omkring en tidslinje, og det er en tidslinje over seksualundervisningens historie. Det bliver med nogle få nedslag, da vi ikke kan nå det hele. Det bliver ikke en fyldestgørende rejse.

Men vi talte alligevel om, at det er ret relevant at starte i 1915 med lærerinden Elna Panduro, som jo udgiver en bog, der hedder "Det seksuelle spørgsmål og seksuel opdragelse." Og det var med sådan en tanke, at undervisningen i skolerne var vejen frem til en seksuel hygiejne og sundhed og især en måde at komme kønssygdomme og prostitution til livs. Og det, der er interessant ved Elna, det er, når man kender udtrykket om "blomsterne og bien," at det skal man tage ret bogstaveligt i den forstand, at man skal forestille sig, at her i starten 1900-tallet var der jo kæmpe forskel på netop bybørn og børn på landet, fordi at folk på landet jo havde set, hvordan dyrenes seksuelle færd og akt ligesom var. Så det har slet ikke været nær så mystificeret for børn på landet at se, hvordan dyr ligesom parrede sig og så måske prøve at overføre det sådan lidt til den menneskelige akt.

Louise: Men begrebet "blomsten og bien" stammer fra hendes bog?

Mette: Ja, præcis. Og så kan man jo også se, at for nogle har det måske været lidt abstrakt at skulle overføre den dér tankegang fra, at så er det dyr der gør det og så over til mig selv. Og man kan jo også sige, at selvom Elna var foregangskvinde, så var det jo stadigvæk inden for datidens seksualmoral med, at det selvfølgelig var sex inden for ægteskabet og selvfølgelig også med fokus på reproduktion. Altså, hvad er det, der sker, når man har sex? Hvordan er det, man får børn? Kendte du hende, Morten, i forvejen?

Morten: Jeg har hørt om hende og selvfølgelig også hendes bog omkring bierne og blomsterne, ja.

Louise: Så vidt jeg har forstået, så var det den første bog, der blev lavet til skolebrug. Altså, så det var den første seksualundervisnings...

Morten: ... som kunne bruges i skolen, ja. Jeg synes, det var meget interessant, det du nævnte med forskellen på at være by og land. Og jeg tænker også, at noget af det, som er interessant for de generationer, der vokser op nu, det er jo hele den dér fra 90'erne frem med den meget nemme tilgang til pornografi, blandt andet jo også via nettet, som jo giver sådan et overload. Man kalder det tit sådan, at man har en masse sekundære erfaringer, fordi man ser pornografi. Man bliver tidligt eksponeret for at se, hvordan sex kan være, se hvordan pornografi, ser billeder. Og alle de her sekundære erfaringer, for det er jo ikke noget, man ligesom har prøvet på egen krop, dem har man ligesom med, før man selv begynder at gøre sig sine egne erfaringer. Og det er i øvrigt også noget, børn og unge tit kan have med ind i seksualundervisningen. Og det tænker jeg faktisk kan give en udfordring, fordi det kan gøre, at man kan tænke som underviser og som lærer, at det egentlig er svært at gøre det her, fordi børn og unge allerede er foran i forhold til, hvad man selv måske har med i forhold til, hvis ikke man er klædt godt fagligt på til det.

Men det dér med, at der er noget viden allerede. Og det tænker jeg, det er jo også en udfordring for børn og unge i dag at skulle ligesom performe i den verden, hvor der allerede er lagt en masse billedmateriale ud omkring, hvad seksualitet, hvad sex, hvad intimitet, hvad begær er for noget. Så på den måde er det heller ikke noget, man skal opfinde fra sig selv eller høre i seksualundervisningen. Det er også noget, der kommer via nettet og via sociale medier og via deres telefoner osv. Og det kommer jo også i en tidligere og tidligere alder. Så det er også noget, som børn har med og på en eller anden

måde har stiftet bekendtskab med. Og jeg ved godt, at børn også tidligere jo kunne finde fars eller onkels pornoblade i sommerhuset, eller hvor det nu kunne være. Så på den måde er det jo ikke nyt, men det er med en meget mere gennemtrængende karakter, det sker i dag.

Louise: Og tænker du så, at man desto mere har brug for hjælp til at forstå det, man selv har set derhjemme? Eller er det en meget, meget stor opgave for en lærer på en skole?

Morten: Jeg tror, det er faktisk, at pornografi, fra da det virkelig bliver mainstream fra - altså det kommer selvfølgelig fra før - men altså kommer ud via video og dvd'er og så videre i 90'erne også med nettets fremkomst og så videre, er en del af den seksuelle dannelse eller seksualundervisningen til børn og unge. Man kan huske en lærer, men man har også set noget selv, og så har man talt med sine venner om det og så videre. Så det er en del af det. Der tænker jeg bare, at seksualundervisning er der, der er dialogen med en lærer, som kan stille spørgsmål, hvor der kan være en kritisk dialog, og man kan snakke om forskellige ting omkring det. Det er jo der, man kan have en refleksion omkring. Det kan børn og unge også have med deres venner og så videre. Men en lærer, som er klædt på til det, og som også kan stille de spørgsmål, som er udfordrende, som er kritiske, og som ligesom indvirker, at børn og unge også selv bliver kritiske over for nogle af de ting, de ser, det tænker jeg er et vigtigt supplement eller en vigtig del ovenpå den tid, vi lever i. Hvor at alle de her billeder fra nettet om, hvad man kan gøre, og hvad man kan have lyst til, og hvordan man kan overskride i øvrigt også hindringsgrænser og så videre, det er en del af det, som er livet eller hverdagen for unge.

Mette: Jeg synes, vi skal dvæle lidt ved det her med, hvor tidligt oplysning egentlig starter, og hvad det måske også er, man bliver konfronteret med. Fordi jeg har taget to historiske eksempler med. Det ene er fra et puslespil fra en børnehave her i København, som man har brugt i 70'erne.

Louise: Det kan man næsten se på ham, synes jeg. Ha ha!

Mette: Ja. Puslespillet forestiller en mand. Der findes både en mande- og en dameversion. det er også ret interessant, at de er jo stort set ens i beklædningen. Men så kan man stykke for stykke klæde ham af. Nu kommer overkroppen her. Tager sweateren af.

Og så kan man jo komme ned til mandens kønsorgan. Og det er jo bare lidt interessant, altså hvis man også skal kigge på det her med, at seksualoplysning bliver jo obligatorisk i 70'erne. Der kommer et kæmpe ryk generelt op gennem 50'erne og 60'erne, hvor der også kommer dels Kirsten Aukens undersøgelser omkring, at unge kvinders seksualviden er mangelfuld. Men det her med at nu skal vi altså virkelig starte med at få seksualoplysning næsten fra så tidligt som muligt. Så det her med, at man kunne finde et i et puslespil på den her måde, det tænker jeg ikke nødvendigvis var gået i en dansk børnehaven anno 2021. Måske har det vækket noget forargelse, i hvert fald.

Louise: Nej... Jeg ved ikke... Nu er det lang tid siden, jeg har været i en børnehaven. Men jeg kender ikke særlig meget til børnelitteratur. Jeg ved ikke, hvor meget man går ind i nøgenhed i dag.

Morten: Altså, jeg tror, at... Ej, nu skal man passe på, hvad man siger. Jeg tror, en vigtig skæringslinje ved det dér omkring nøgenhed i dag er jo - altså en udvikling er jo - lidt, som vi talte om før, at nøgenhed er megaeksponeret på sociale medier, og at seksualisering altså er gennemtrængende på sociale medier. Og jeg tror en vigtig skæringslinje i forhold til oplysningsdelen er ligesom det der med, om man bare viser de samme billeder, som man kan finde på nettet, eller om man viser for eksempel sådan en tegning som denne her eller et puslespil, hvor det er en tegning, hvor det er en fiktiv figur, der ligesom viser det. Det ville være mit bud på, at det ville være sådan, man greb det an. Fordi hvis man laver almindelige billeder af rigtige mennesker, der er nøgne og så videre, det ville hurtigt blive forstået som en seksualisering. Altså, hvor det dér med at bruge figurer, tegninger, billeder, illustrationer - jeg tror også, du nævnte det selv fra din undervisning - er meget mere comme il faut at gøre.

Det tror jeg har noget at gøre med de der intimitetsgrænser, der opstod med den dér overseksualisering. Altså, på grund af seksualiseringen, som er så gennemtrængende og det at vi ser billeder af kroppe, der er nøgne og seksuelle og så videre, bliver det sværere at se nøgenhed som andet end seksualisering. Og derfor bliver det sådan tabuiseret på en eller anden måde - gentabuiseret på en eller anden måde. Og jeg kan da huske, da jeg arbejdede i Sex og Samfund, der var det sådan nogle overvejelser, vi havde, når vi... Jeg tror, der er en stor erkendelse af, at det er vigtigt, at børn også i daginstitutionen også ser nøgenhed og ser mangfoldighed i kroppe. Og det er jo en kæmpe debat også, hele det der med, om man bader nøgen i idræt og i skolen og så videre.

Så jeg tror, der er meget bred enighed om, at det er vigtigt at have det. Men hvordan man kan vise det og formidle det, kan være lidt forskelligt. Jeg ved, at Sex og Samfund har lavet forskellige omgange billedbøger af nøgne kroppe, som er fotografier, der har taget nøgne kroppe, og hvor man ligesom har gjort det. Og det har også været en stor succes, tror jeg. Der blev taget godt imod det. Men når det så bliver helt mindre børn, så er det måske mere det dér tegnede univers, man er tilbage til at bruge.

Mette: Og apropos tegnet univers, så har vi også en ægte klassiker med. "Sådan får man et barn"-bogen af Per Holm Knudsen. Altså, jeg har haft den her i mit barndomshjem, og jeg synets, det var den mest spændende bog overhovedet.

Louise: Jeg kan også godt huske den, ja.

Morten: Den er klassisk, ja.

Mette: Til dem, der ikke kender den, så er det jo sådan en meget udførlig, pædagogisk bog, der handler om det her med, hvordan er det, mor og far får et barn. Og hvis jeg skal prøve at læse lidt op af den, for at man kan få en fornemmelse af, hvordan ordlyden er, så er der blandt andet et afsnit her, der hedder: "Moren og faren lægger sig på sengen. De putter pikken ind i kussen. Nu kan de lege sammen. Faren og moren gynger op og ned. Det kalder man at bolle eller at samleje. Det kan være noget så sjovt og rart. Moren og faren kan få et barn på den måde, hvis de selv vil." Og så har den også illustrationer af, hvordan sex foregår. Tegninger af hvordan ser far og mor ud, når de er nøgne, og så hvordan barnet vokser i kroppen og til sidst bliver født.

Og for nylig viste denne her bog til nogle elever, der gik i syvende klasse, og de var dybt forargede over, at man kunne bruge den her til små børn. De sagde, "Det er jo et overgreb mod dem." Det synes jeg faktisk alligevel også var interessant, at vi i dag - selv den generation, som jeg tænker, netop som du var inde på, Morten, har været vant til at se rigtig mange ting, der må være mere ekstreme... Men det her med at man kunne finde på at bruge den til børn - jeg har måske været en 5-6 år, da jeg læste første gang - det syntes de var dybt problematisk.

Louise: Vildt!

Morten: Det er interessant.

Louise: Ja, det er det. Men altså de her to eksempler, du har med, Mette, de er jo fra 70'erne, hvor seksualundervisning bliver obligatorisk og også i forbindelse med den seksuelle frigørelse og sådan noget. Hvad kendetegner seksualundervisning i den tid? Er det her sigende for, hvordan vores måde at tale og undervise i sex var?

Mette: Jeg tror da bestemt også, der har været mangelfuld seksualundervisning i 70'erne. Men jeg tror da, Morten også har en rigtig god pointe i, at der har igen også været ildsjæle, der gerne ville aftabuisere og ligesom også sige, at når alt det andet sker i samfundet med P-pillen og fri abort og kvindernes frigørelse, så skal det selvfølgelig også ned på et niveau, hvor det er med i undervisningen. Og så tror jeg hele den her tankegang med, at man ikke kan starte tidligt nok, er ret kendetegnende for 70'erne, hvor man også tænker det der med børns seksualitet på en lidt anden måde, end vi også måske nødvendigvis tænker det i dag.

Morten: Ja, jeg tænker helt klart den dér bog også som sådan, der er et produkt af sin tid og et produkt af en tid, hvor det handlede om, sagt lidt populært, at få tøjet af. Jeg tror måske noget af det, som de unge også reagerer på, er hele fødselssituationen. Altså, det at få barnet og så videre. Hvor udviklingen er jo gået i retning af, at i det offentlige rum, på sociale medier og så videre, der er tøjet jo flået mega meget af. Altså, hvis man ser, hvordan pornografien har spredt sig, seksualisering har spredt sig, og også hvordan den har smittet af på populærkulturen, at man bruger det seksuelle som et virkemiddel og alt det dér. Så vores blik er blevet så seksualiseret, trænet i det seksuelle, ikke? Så jeg tror, at en modreaktion er jo på en eller anden måde at få tøjet på igen, fordi i så mange sammenhænge af vores liv er tøjet bare af, og vi ser det hele. Og det var det, jeg sagde før, med at man har de der sekundære erfaringer, som er så voldsomme.

Louise: Vi skal videre til et par årtier, der også var ret direkte, i hvert fald i forhold til det, som vi skal til at høre nu. Jeg vil gerne afspille et klip for jer, så I kommer i den rigtige 90'er-stemning.

"Der sker en masse ting i kroppen, når man bliver seksuelt ophidset. Når man begynder at få lyst til sex, bliver pigens klitoris større, og drengens tissemand bliver stiv."

"Når man er meget ophidset, så er pigen våd i skeden, og der kan også komme lidt væske fra tissemanden. Sådan en slags smørelse."

Louise: Ja, og det vi hørte her, det var altså igen Danmarks Radios program fra 1992, Body Bio. Jeg så det faktisk for første gang i forbindelse med researchen til dette her program. Og det var altså to mennesker, der havde sex. Det var med penis og det hele. Altså, man kunne se alt. Jeg blev sådan lidt overrasket over det. Jeg ved ikke helt, hvad jeg havde forventet, men det var meget eksplicit i hvert fald. To mennesker, der havde sex. Og jeg vil også lige afspille et andet klip for jer, som kom lidt senere i den samme udsendelse.

"Nogle bøsser er sammen med mange forskellige, og så risikoen for at blive smittet med aids eller andre sygdomme stor. Derfor bruger de allerfleste bøsser også kondom, hver gang de boller."

"Tak for i dag. Hav et rigtigt rart sexliv, men først når du føler dig parat til det."

"Og husk kondom, når der er kat på."

Louise: Ja, og det man altså kunne høre, det var værten, der pustede et kondom op. Hvis man tænkte, "Hvad var det for en underlig lyd?" Og altså, jeg kan sige, programmet varer cirka 18 minutter og er tænkt som en tv-lektion i sex. Og det handler også rigtig meget om prævention. Og som vi kunne høre her til sidst i forhold til aids: "Husk at beskytte dig!" Er det kendetegnende for seksualundervisningen i 80'erne og 90'erne?

Mette: Man kan sige, at nu har vi været inde på det her med, at tidligere handlede seksualundervisning bare om reproduktion. Altså, datidens store samfundsproblem var jo også børn født uden for ægteskabet, graviditeter uden for ægteskabet. Og netop med fremkomsten af p-pillen og den fri abort og mange af de her muligheder, så kan man sige, at med aids-epidemien i 80'erne, så bliver det i hvert fald lidt et andet fokus. Måske netop at bruge beskyttelse og kondom. Og man kan også sige, at det var jo ikke kun i seksualundervisningen. Det var jo også i store, landsdækkende kampagner, altså "På med dutten. Og "Den jeg elsker, elsker jeg" er jo faktisk en sang, der er skrevet for at oplyse netop omkring det her med også at bruge kondom. Og så synes jeg også, det er vigtigt at sige, at man skal også virkelig tænke på, at i 80'erne hersker der en kæmpe uvidenhed omkring, hvordan aids smitter. Så der har været et stort oplysningsarbejde i seksualundervisningen, for at man ikke skulle være bange for, at det smittede gennem

spyt eller at gå på toilettet eller alle de her ting, som der jo var lidt misinformation og fordomme omkring.

Louise: Vi skal lige have en jingle, og så skal vi videre frem til nutiden.

Du lytter til Sexhundredetallet med Mette Byriel-Thygesen og Louise Lindblad.

Mette: Ja, og i dag er vi altså taget på en lille rejse i seksualundervisnings historie, og vi er kommet til den halvdel af programmet, hvor vi skal tale lidt om de nyere generationer. Det er nemlig ikke, fordi vi bare kom i mål med den seksuelle oplysning ved skiftet til i år 2000, men der er alligevel sket en del. Og Morten, vi har jo bedt dig om at forberede en lille liste over tre ting eller tre nedslag i min og Louises generation, hvor du oplever, at vores forhold til sex og seksualitet er særligt udfordret eller problematisk. Og vi ret spændt på at høre, hvad du har taget med.

Louise: Var det svært?

Morten: Ja, det tror jeg, jeg synes, det er. Og det tror jeg, det er, fordi at lige i øjeblikket, som tiden er lige nu, der synes jeg, at mange af de store debatter, der er i vores samfund, strømmer ned og er relevante i forhold til seksualundervisning. Så om det er køn og kønsligestilling, som er sådan nogle store debatter, vi har i vores samfund; store sociale og globale strømninger som MeToo og Black Lives Matter; om det er fake news; om det handler om hele spørgsmålet omkring seksuelle overgreb eller samtykke; regulering af sociale medier og digitale krænkelser. Alle de dér store diskussioner, vi har gang i vores samfund, er på en eller anden måde noget, der er relevant i seksualundervisning. Så det er meget nemt at pege den vej og selvfølgelig også sige, at seksualundervisning er vigtigere end nogensinde. Men jeg tror, alle dem, der altid har arbejdet med seksualundervisning og har været fortalere for det, har i deres tid stået og ment, at det var noget af det vigtigste. Så jeg synes faktisk, det er svært, fordi man kan pege på så mange aktuelle ting lige nu og her.

Men noget af det, som jeg tror - og det tror jeg også, jeg nævnte tidligere - har rigtig stor betydning for hele den generation fra 90'erne og frem, det er faktisk det dér fænomen "pornografi". Altså porno, pornografien, pornografiseringen. Adgangen til det og spredningen af det i vores samfund og tilgængeligheden af det, altså hvor nemt det er, og

hvor stort et aftryk det har for seksualitet og for identitet og for unges seksuelle dannelse.

Louise: Hvad er det konkret, det gør ved os?

Morten: Jamen, for det første, så er det der jo, og det er jo oftest - det var det ikke tidligere - men oftest er det jo visuelt materiale. Så det er også sådan en virkelig stærk styrkelse af den visuelle sans eller synssansen, at man ser billeder af sex eller af seksuelle situationer og så videre. Så det grunddyrker nogle bestemte kompetencer hos mennesket, at vi ser seksualitet som noget, der er visuelt, som noget, vi ser på og bliver set af. Også hele det dér med, at vi bliver set som seksuelle væsener i vores tid.

Fordi udover at pornografien spiller en rolle, så er der også den gennemgående... Det er måske en anden ting, jeg vil sige, som er hele den dér seksualisering. At vi seksualiserer hinanden og bliver seksualiseret i mødet med hverandre, om det er på nettet, via billeder, når vi ser tv, eller når vi møder hinanden i byen, eller hvor der er mange mennesker og så videre. Det har en kæmpe betydning for, hvordan vi går til det seksuelle, at det er meget handler om at se og blive kigget på og nyde med blikket hvad, der er. Og det får en betydning, tænker jeg, for hvad vores tilgang er til seksualitet.

Og så var der den dér pointe om, hvad betyder det der med, at i og med det er på medierne, at det er vist på billeder og så videre, så er det jo tilgængeligt. Og vi ved også, børn og unge bliver eksponeret for det tidligere, alt efter hvor hurtigt de får en iPad i hånden. Så er det også et materiale i ens liv, man allerede har med sig allerede som barn og som ung. Og det er det, jeg talte om, de dér sekundære erfaringer. Altså, at man kan se, hvordan nogle gør det. Og at min søn på syv ved allerede, man godt kan være homoseksuel osv. Eller på fem år ved det måske allerede. Det er jo et materiale, man har med, eller nogle erfaringer, som godt nok ikke er ens egne, men som findes i verden.

Louise: Og blev vi enige om, om det er en god ting eller en dårlig ting?

Morten: Jeg tænker, det gør både noget godt og noget skidt, fordi det gør jo, at der er bevidsthed og sat frø om, at man kan gøre tingene på forskellige måder, og at man kan finde til rette, uanset hvem man er. Men omvendt så kan det jo også være et pres, fordi så er der en masse billeder af, at sådan og sådan skal man gøre. Det er det, det handler om. Og handler det at få sine egne erfaringer så om, at man ligesom bare gør det,

som man lige har set, de gør der? Og den fare er der jo, at man på en eller anden måde så bliver påvirket negativt af det. Og det er jo der, hvor sådan noget som seksualundervisning er rigtig godt, fordi det netop kan tage de der ting op og diskutere.

Louise: Det ville jeg virkelig gerne have haft. Altså, jeg synes godt nok, at jeg vidste ikke, hvad jeg skulle gøre. Så jeg kopierede bare lidt det, jeg havde set på nettet. Og så tænkte jeg, "Nå, men jeg skal sige de dér lyde, som hun også siger. Det er nok rigtigt." I stedet for at tænke på, "Hvad synes jeg egentlig selv er rart?"

Morten: Ja, præcis. Jeg lavede sådan en undervisningsfilm om unges syn på porno for nogle år siden, hvor jeg egentlig synes, at når man spørger unge, "Hvad kan porno? Hvad er fordele og ulemper ved det?" Det var egentlig det, der var øvelsen i det. Fordi vi tror og det tror jeg også stadig selv på - at det er en meget vigtig del af hele det der med at arbejde med pornografi, at tage det op i undervisningen, seksualundervisningen, forholde sig til det kritisk, både hvad det kan, og hvad det ikke kan, og hvad for nogle udfordringer, der kan være ved det. Og der synes jeg egentlig, at de unge var ret gode til at se, at det er klart at pornografi, når de ser det, kan vise noget om, hvor mangfoldigt det kan være. Det er klart, det afhænger selvfølgelig af, hvad for noget pornografi, man har set.

Men jeg tilhører dem, der mener, at selvom man kigger mainstream på pornografi, så skal man ikke kigge så lang tid, før man søger en bredere mangfoldighed både i krop og i aktiviteter og hvad man laver. Og det sagde de unge også. Altså, der kunne de se, "Det her er noget, som man kan, og det her kan man også. Og hvad har jeg egentlig selv lyst til?" Så det var en måde at spejle sig i, hvad mulighederne var. Men samtidig var de også helt opmærksomme på, at der var også nogle kedelige træk i pornografien, at den gentager nogle kønsnormer om, hvad det er for nogle roller, som man indtager, alt efter hvad for et køn man har det. Og det skal man selvfølgelig være opmærksom på og tænke over, om man egentlig har lyst til det. Og selv tænke, "Har den partner, jeg så er sammen med, egentlig lyst til det her?" Så det var både fordele og ulemper på en eller anden måde, som jeg synes egentlig, disse unge havde ret godt styr på også.

Louise: Jeg vil lige prøve at afspille for jer, hvad de dér unge mennesker på Bryggen selv sagde til, hvad de ville have ønsket, der var på skoleskemaet, da de gik i folkeskole.

Kvinde 1: Det ved jeg ikke... Jeg tænker meget på, at man får noget selvfølgelig at vide omkring kønssygdomme og beskyttelse, så det er meget mere omkring det, der er fokus. Så måske følelser mere eller ja, det følelsesmæssige aspekt, tror jeg.

Kvinde 4: Jeg synes faktisk ikke, der var så meget omkring sex i seksualundervisningen. Altså, det er jo også i sjette, syvende, ottende klasse meget, "Uh, drengene!" Men hvad er det egentlig for en størrelse at arbejde med? Det var der ikke så meget omkring.

Louise: Ja. Det er et lidt privat spørgsmål. I må godt sige, hvis I ikke vil svare. Men hvor fik I viden om, hvordan man skal have sex?

Kvinde 3: Jeg vil sige, at det var meget praktisk.

Kvinde 4: Ja, det tror jeg også. Og hvis man havde en veninde, der havde prøvet det først. Så har et par storesøskende, som også heldigvis var meget åbne omkring det, som også kunne snakke om det, hvis det var. Eller film, tror jeg måske også. Romantiske film.

Kvinde 3: Ja, det var nok lidt sådan noget Titanic. Og at prøve sig frem.

Mand 1: Hvis man sådan på en eller anden måde kunne forberede sig til, hvordan den første gang skulle være og de forventninger, man kunne gå ind til... Fordi der er i hvert fald minimum én, der er ny til det.

Mand 2: Det er jo også sindssygt mange, der nok har set porno i den alder, og så har man nok et helt andet billede af det, end det måske virkelig er. Sådan er der i hvert fald virkelig mange, der har det.

Mand 1: Det får man ligesom før undervisning på en eller anden måde, og det er måske lidt sjovt, at det er den timing. Ja, det kunne måske være en fin måde, at man ligesom kan få forventningsafstemt på det tidspunkt. At når man går ind til det første gang, at det bliver nok akavet, men at man måske skal få afviklet den dér akavethed, der kan være ved situationen på en eller anden måde. Ligesom forberede sig på det, tænker jeg.

Louise: Sidste spørgsmål. Og det er også et, der måske kræver, at man lige tænker over det. Men vi er nogenlunde jævnaldrende os tre... Vores generation - hvis I skal pege på én ting i vores måde at have sex med hinanden på eller tale om sex og seksualitet på, hvor der er plads til forbedring, eller vores seksuelle skavank, eller hvad kan man sige... Noget, hvor det godt kunne blive bedre for vores generation. Kan I komme i tanke om noget?

Kvinde 3: Altså, jeg synes måske... Det er noget, jeg har tænkt over i et stykke tid, at der har været lidt en bias imod, at når man snakkede sex, så var det meget penetrationssex, som ligesom var på tale. At det var det, der talte, og så ikke så meget andet. Og det synes jeg egentlig godt, man kunne gøre noget for sådan at komme ud over, fordi sex er jo i virkeligheden mange andre ting også og meget mere.

Mette: Ja. På vores tidslinje har vi nu bevæget os helt frem til nutidens seksualundervisning, og herunder har Louise og jeg skrevet med ret store, fede bogstaver: "Normkritik." Det er i hvert fald sådan et ord, vi bliver ved med at støde på i forhold til den nyeste generation, som vi oplever det. Og hvis man også prøve at kigge på rigtig meget af det undervisningsmateriale, der findes på nettet, så ser det også ud til, at trivsel og normkritiske tilgange til køn og seksualitet er blevet en ret integreret del af seksualundervisningen i dag. Men Morten, er det mest på papiret, eller ved vi rent faktisk også, om det sker ude i skolerne i dag? Underviser man på den måde?

Morten: Det er svært at sige og svare på, fordi det kræver, at man er til stede i hvert et klasselokale. Men i hvert fald kan man sige, at jeg er helt enig i, at der har været en kæmpe strømning fra starten af 2000-tallet på et pædagogisk nyt greb omkring normkritik og at arbejde kritisk med normer, som gennemstrømmer seksualitet og køn og så videre. Og sex i øvrigt også. Og det ser man i materialer, og man ser det også i de undervisningsmaterialer, som skolerne bruger og så videre. Men det er altid en anden ting, hvordan det så bliver anvendt i undervisningen, og hvordan man ligesom omsætter det i en undervisningssammenhæng, og hvor normkritisk det så bliver.

Jeg vil sige, de undersøgelser, jeg kender til, som er lavet omkring børn og unge og omkring at se, hvad deres erfaringer er med seksualundervisning, der peger de netop på det der med, at det er meget ... Også som de sagde her i indslaget med, at det meget fokuserer på penetrationssex. Det er meget en bestemt type sex. Det er meget en bestemt type relation, og det er relationer mellem mænd og kvinder, altså heteroseksu-

elt. Og der er mindre plads til andre typer af sex og andre typer af seksualiteter eller identiteter i det seksuelle, som så i øvrigt også skal have andre ting, de skal være opmærksomme på, når de dyrker sex. At det er fraværende, og at netop er meget biologisk funderet, og at man ikke er så kritisk over for de normer, der er til stede.

Personligt tror jeg, at det er et stadigvæk noget, der er vigtigt. Og jeg tror, man skal få sat fokus på at arbejde normkritisk og omsætte det til praksis i undervisning og så videre i grundskolen med i øvrigt også på ungdomsuddannelser osv. Og noget af det, som er vigtigt, er selvfølgelig, at lærerne er i stand til det og har kompetencerne til det. Og derfor vil det selvfølgelig også være rigtig godt, at det blev noget, der kom ind på at være obligatorisk på læreruddannelsen, så det er noget, unge lærere under uddannelse arbejder med og bliver dygtige til. Og det er i øvrigt også noget, de selv efterspørger. Og det gør eleverne i øvrigt også. Så jeg tænker, der er sket noget dér. Men det er stadig undervejs, og det skal stadig styrkes endnu mere.

Mette: Det er jo et obligatorisk fag. Det har vi snakket om siden 1970'erne. Men er det stadigvæk timeløst i dag også?

Morten: Ja, det er stadigvæk et timeløst fag. Og lige nu er der en proces med at få styrket og lavet området på læreruddannelsesområdet, så lærerne får bedre kompetencer til det. Men det store spørgsmål er måske også, "Hvad skal der ske i skolen? Altså i det, man underviser i?" Det har jo været et timeløst fag i rigtig mange år. Og jeg synes, der ligger nogle fine tanker omkring, at det skal være integreret, og det skal være i flere fag, styrkes, og det skal være flere lærere, der skal kunne undervise i det. Så det er nogle fint tanker, hvis det fungerer. Men vi ved også fra undersøgelser, der også er lavet helt for nyligt, af den danske seksualundervisning, at den ofte er mangelfuld både i omfang og kvalitet. Og i øvrigt også, at den er underprioriteret fra skolens side, og det kan være svært for lærerne at lave og varetage undervisningen. Så der er nok også behov for at tænke i nogle nye måder at gøre det på og ikke bare som timeløst, men måske også i en... Jeg ved ikke, om det ligefrem skal være sådan et fast fag, fordi det kan også være svært at få ind, fordi der er meget, der skal ind i folkeskolen og være en del af undervisningen. Men det kan måske være på en anden måde at gøre nogle til tovholdere og have nogle forskellige funktioner i det.

Jeg tror, at noget af det, der kunne være rigtig, rigtig godt for seksualundervisningen, det var, at det egentlig blev sådan en mere grundfaglighed, og hvor der også var sådan en faglig stolthed omkring det. Altså, at man fik samlet de der ildsjæle og fik systemati-

seret mere, at det ikke kun er én lærer, der har tovholderfunktionen eller tager den undervisning i alle timerne for alle klasserne. Men at det er samlet mere, så der også er en udvikling i det fagligt. At der sker en faglig udvikling vil også være rigtigt godt, fordi det er jo ikke en stærk faglig tradition, der er omkring det bredt i lærerkredse. Der findes masser af sundhedsplejersker og sexologer og organisationer, der arbejder med seksualundervisning. Men sådan en lærerforankret faglighed ville være en god ting. Og så tror jeg, at der er noget, som man tit glemmer. Det er jo så spørgsmålet om, hvad sker der dels på daginstitutionsområdet, som vi talte om. At det også er en vigtig del af det. Der er jo kommet et fag ind på pædagoguddannelserne omkring køn og seksualitet og mangfoldighed. Men jo den anden vej op også: Når de dér folkeskoleelever bliver ældre, kommer på ungdomsuddannelser, erhvervsuddannelser og gymnasier osv., at det ikke bare stopper dér. For det gør det jo i dag ved niende klasse. Så er man færdiguddannet i sex. Og de færreste er overhovedet startet der.

Louise: Det er også det.

Mette: Ja. Ha ha!

Louise: Måske er det også derfor, jeg ikke kan huske noget af det, fordi det var før, jeg overhovedet begyndte at overveje de her ting. Det kunne også være meget fedt at få noget, mens jeg var i gang på en eller anden måde.

Morten: Ja. Men jeg synes igen, den pointe, som de unge, du har været ude at interviewe også har, er det det der med alt det, der ligger udenom. Det praktiske. Hvordan gør man? Der var en af dem, der siger, "Vi talte ikke særligt meget om sex." Og det tror jeg er rigtigt, fordi det kommer til at handle om tit det der med, hvordan du beskytter dig og så videre. Det bliver meget mekanisk og praktisk. Hvordan gør du det? Men det der med hvad for nogle typer af sex er der? Hvad kan være rart ved det? Osv. Og hvordan kan man afstemme det med den anden partner, den man er sammen med? Osv. Men alt det udenom: Hvad med forventningerne op til? Hvad med bagefter? Hvad med flirt? Altså alt det, som ikke bliver til sex, eller som ikke bliver til kæresteri, men som også er et forsøg på at score nogen og så videre. Usikkerhed og grænseoverskrid. Altså alle de ting, der ligger udenom, det er det, som man på en eller anden måde bare må sige, at vi nok i mange år har været forfærdeligt dårlige til at fokusere på. Og som sker nu. Og der vil jeg også sige, at jeg tænker i dag... Nu siger jeg igen, at det kan være svært

at lave seksualundervisning, som virkelig er topmoderne i dag i skolen, fordi der er så mange konkurrenter. Der er også rigtig mange i den unge generation, der virkelig har taget teten på det og taget sagen deres egen hånd og laver de fedeste podcasts, som sætter fokus på det ene og det andet og det tredje. Det jeg har hørt er virkelig god kvalitet og virkelig godt engagement og virkelig oplysende på mange måder. Og det kan man selvfølgelig inddrage i undervisningen, alt det dér. Men ja, der er heldigvis også sket mange ting. Der er pornoen, og så er der alle podcastene og hele den dér kropspolitive, sexaktivistiske, seksualitetsaktivistiske bølge, der er sket.

Louise: Jo. Altså, jeg er virkelig på røven over, at tit når jeg taler med mennesker, der er ti år yngre end mig selv, hvor meget de ved. Altså, jeg synes simpelthen, det er så imponerende, at de har fuldstændig styr på alle begreberne. Jeg føler mig tit ikke særligt woke, når jeg er i deres selskab. Jeg synes virkelig, de er med.

Mette: Også fordi de er så åbne omkring det, ikke? Der er nogle barrierer hos nogle af os andre, som der ikke lader til helt at være på samme måde.

Louise: Ja, ja, det er rigtigt. Mette og Morten, vi er ved at løbe tør for tid. Så hvis vi bare lige sådan her til sidst for at samle op skal knytte nogle ord til, hvad er det vigtigste, vi kan lære af tidligere tiders tilgang til seksualundervisning, og hvor skal vi på vej hen? Altså, hvordan klæder vi bedst vores ungdom på til at indgå i seksuelle relationer og så videre?

Mette: Nu har vi jo snakket rigtigt meget om det her med netop det mekaniske og måske mere praktikaliteterne omkring, hvordan får du et kondom på, og hvad er de forskellige former for prævention. Og jeg tænker, det er jo noget af det, som vi kan se tidligere, der har været stor opmærksom på. Vi har snakket om det både i forbindelse med uønskede graviditeter og med kønssygdomme. Men i virkeligheden det der med, at vi jo også har et meget mere mangfoldigt syn på køn og seksualitet i dag, og det skal selvfølgelig afspejles i folkeskolen. Og så i virkeligheden også, at nogle af de snakke, der kan være svære at tage, faktisk også tages rigtig godt i seksualundervisningen og ikke overlades til at skulle tages nødvendigvis kun i alle mulige andre fora.

Louise: Ja. Har du en sidste kommentar, du vil knytte, Morten?

Morten: Jeg tror netop, det er en god pointe at kigge tilbage og se, hvad der er sket og så faktisk bruge det som udgangspunkt for dialog med unge i seksualundervisningen og se, hvordan tingene ligesom er i bevægelse og forandrer sig. Og også til at se, hvordan man tidligere har forsøgt at tage tøjet af for at vise, hvordan kroppen er. Og at åbne op for, at man kan have sex på flere måder. Man kan være homoseksuel, biseksuel... Altså, den der åbenhed, der opstår i tiden, og kigge ind i det og trække på det i forhold til at se, hvordan de her ting forandrer sig.

Og så tænker jeg også, at der er også bare nogle ting i vores tid nu, som er anderledes. Altså hele det der med den kæmpe betydning, som pornografien har, men også med sociale medier. Og det der med, hvor meget viden unge selv har, men hvordan der både er fordele og ulemper i det. At der er nogle ting nu i vores tid, som er særligt udfordrende, som jo også er nye. Og det kan også godt være, man kan hente inspiration i tidligere tider på det. Men unge er qua deres adgang til medier og seksualisering og pornografi klædt på på en anden måde end nogensinde tidligere.

Mette: Hvis vi nu skulle give et godt råd til den unge generation, der skal til at i gang, har vi så overhovedet noget, vi kan bidrage med til dem? Altså, kan vi overhovedet komme med et godt råd til, når de skal i gang med at afsøge deres seksualitet?

Morten: Altså, jeg vil jo sige, at det var i hvert fald vigtigt, at de også er aktivistiske på den måde, at de kræver, at de får seksualundervisning, og at de også får adresseret over for deres lærer, deres skole og gennem deres organisationer, at det er vigtigt, at det handler om andet end det strengt nødvendige og det praktiske, men at det også handler om alt det, som de sagde før. Altså, at alt det med følelserne og alt det, der går op til og forventninger, at det er noget, som man kan tale med nogen, som ved noget om det, og som kan stille nogle gode spørgsmål omkring det som alternativ til det, de får andre steder fra. Så de får virkelig mulighed for at finde ud af, hvor de selv skal placere sig i det.

Louise: Ja, jeg tror, jeg vil sige noget med at have et sprog, som jeg synes, jeg selv har manglet. Altså, tal med hinanden, men dine venner og din underviser og så mange, du kan komme til, om de her forskellige ting. Fordi min erfaring er, at jeg har gjort det lidt for sent, synes jeg. Og når jeg så endelig har fået gjort det, så har jeg opdaget, at alle de der mærkelige ting, jeg troede kun var noget, der skete for mig, det er der rigtig mange, der godt kan relatere til. Så det tror jeg er mit bedste råd.

Mette: Jeg synes, vi har bevæget os vidt omkring. Vi er kommet fra Elna Panduros første bog om seksualvejledningen til "Sådan får man et barn" og puslespil og Body Bio og frem til normkritik i dag. Så jeg vil egentlig bare sige tusind tak, fordi I tog med på den her rejse gennem seksualundervisnings historie. Jeg går faktisk herfra lidt fortrøstningsfuld. Jeg går herfra håbefuld. Jeg tror på en bedre seksualundervisning i årene fremadrettet.

Louise: Det gør jeg også. Jeg håber på det i hvert fald.

Morten: Det satser vi på, og det skal vi arbejde for.

Mette: Sexhundredetallet er produceret af Nationalmuseet for Radio LOUD. Tak, fordi du lyttede med.